

afgørende Punkter. Jeg kan kun sige, det forbyr mig, at det ærede Medlems Partifælle, der i 1903 gennemførte Almen-skoleloven, ikke tager til Genmæle mod saadanne Udtalelser, der er ganske i Strid med Partiets Program.

Endelig ønsker jeg ganske kort at gøre en Bemærkning til en anden Udtalelse af det ærede Medlem fra Assens. Han talte om — det vil jeg gerne have Lov til at citere ordret efter Fortrykket Sp. 2020 —, at Folkeskolen ikke maatte være videnskabelig, den skulde opdrage. Det ærede Medlem sagde ordret: „Thi Folkeskolen skal ikke lægge sin Undervisning an paa at være en videnskabelig Undervisning“, og saa føjer han til længere nede: „at den virker opdragende og forædlende paa de Børn, der kommer til at nyde godt af Skolens Undervisning“. Det er det, det drejer sig om. Det frister mig til at spørge det ærede Medlem: Er det da det ærede Medlems Mening, at alle Videnskabsmænd gennemgaaende er de mest uopdragne Personer, vi har her i Landet? Det er da Konsekvensen af den Tankegang. Det er jo ogsaa fuldkommen forkert ræsonneret. Nu sætter jeg — og det er jo det ærede Medlem fra Kolding (N. Johan Laurson) enig med mig om —, at et Menneske i væsentlig Grad opdrages, og navnlig opdrages i moralsk Henseende, ad Eksemplets Vej, ikke ved Formaninger og end mindre ved at lære Moralbud uden ad. Men saa er det dog en given Ting, at for at et Menneske kan opdrages ad Eksemplets Vej, kræves der, at han kan iagttage det, der sker, at han kan skelne mellem, hvad der er godt, og hvad der er daarligt, altsaa vurdere Handlinger og i det ene Øjeblik sige: Dette er en smuk Handling, den efterligner jeg — og i det andet Øjeblik: Dette er en daarlig Handling, den vil jeg ikke efterligne.

Men hvad vil det sige? Det vil sige, at der kræves Intelligens, for at en Person fra Barnsben af ved Iagttagelse kan opdrage sig selv til et moralsk Menneske. Og det stemmer med Erfaringen, for de store, grove Forseelser imod Samfundets Moral begaaes netop af den uintelligente Del af Befolkningen. Det vil man kunne konstatere i alle Anstalter, som beskæftiger sig med det, de kalder Forbedring af dem, der kommer paa gale Veje, at Hovedprocenten af dem, der sidder der, er de uintelligente. Men hvor kan der saa være et Modsætningsforhold mellem en videnskabelig Opdragelse og Opdragelse til Moral? Tværtimod, jo mere Opdragelsen

bliver i sit Princip videnskabelig, jo mere den lærer Eleverne at iagttage og tænke rigtigt, des større Forudsætninger giver den den samme Elev for at lære af Eksemplet at foretrække det smukke og at sky det daarlige.

Det ærede Medlem fra Assens kunde maaske imod denne Tankegang sige: Ja, det kan lyde meget rigtigt, men Barnet er ikke videnskabeligt. Det er ogsaa forkert; der er ikke større Videnskabsmand i Princippet end Barnet. Barnet gaar ligesom den rigtige Videnskabsmand direkte til selve Kundskabens Kilde, og det er vor Skoles store Grundfejl, at den Dag, Barnet kommer i Skole, afskærer vi det fra at arbejde uvilkaarligt, genialt, som en lille Videnskabsmand. Og det er det, vi netop skal have frem nu i Fremtidens tidsmæssige Skole, at vi bygger paa det, der er Barnets medfødte Natur, og lader den lille Edison, der er i hvert Barn, vedblivende fungere i Skolen. Saa gaar Barnet ud af Skolen bedre rustet med Dygtighed og ogsaa med de Forudsætninger, der skal til for vedblivende at være en moralsk Iagttager og en Selvopdrager i Moral.

Formanden: Folketingsmanden for Viborg Amts 4de Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Hedegaard: Det er ikke for at blande mig i Debatten om det her foreliggende Forslag, jeg har taget Ordet, men for at rette et Spørgsmaal til det ærede Medlem, som nu talte. Han udtalte sig stærkt imod Venstres Ordførers Udtalelser om Folkeskolens Maal. Venstres Ordfører udtalte sig om, at Folkeskolen ikke skulde være en Skole, hvor man fik Forkundskaber til derfra at kunne gaa over i den højere Skole, og det polemiserede det ærede Medlem stærkt imod. Nu vil jeg gerne spørge det ærede Medlem, om han mener, at Folkeskolen skal være en Anstalt, hvorfra der kræves en Prøve, for at man derfra direkte kan gaa over i den højere Skole. Det maatte man absolut faa ud af det ærede Medlems Udtalelser.

Ved samme Lejlighed vil jeg gøre en enkelt Bemærkning til det ærede Medlem for Esbjerg-Kredsen (Sundbo). Jeg synes, at det ærede Medlem var ganske inkonsekvent i sine Udtalelser angaaende Friskolen. Han udtalte nemlig, at han havde ikke noget imod, at Friskolen bibeholdtes i Fremtiden, og deri er jeg ganske enig med ham; men saa udtalte han videre, at